

1 הוי אַחֲוִיתָא [תאומות].

2 הגמרא מקשה על דברי רב נחמן ורבי חיאי שפסקו שאשה אינה
3 מצווה בפריה ורביה: וְלֹא מִיִּשְׁקָךְ – וכי כך ההלכה שנשים אינן
4 מצוות במצוה זו, וְהָאֵמֶר רַב אֶחָא בַּר רַב קִטִּינָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
5 מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אֶחָת שֶׁהִיְתָה חֲצִיָּה שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית וְחֲצִיָּה בַת חוֹרִין,
6 על ידי שקנו אותה שני שותפים, ואחד מהם שחררה והשני לא
7 שחררה, שאסורה להנשא לישראל משום שחציה שפחה, ואסורה
8 לעבד כנעני משום שחציה בת חורין, וְכִפְּשׁוּ חַכְמֵי אֶת רַבָּה
9 [אדוניהו] שלא שחרר חלקו וַעֲשָׂאָה בַת חוֹרִין כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה מוֹתֶרֶת
10 להנשא. ומבואר שאשה מצווה על פריה ורביה, ושחרורה כדי
11 שתוכל לקיים המצוה.

12 דוחה הגמרא: אָמַר רַב נְחֲמָן בַּר יִצְחָק, לעולם יתכן שאינה מצווה
13 בכך, ולא כפווהו לשחררה כדי שתוכל לקיים המצוה, אלא משום
14 שכיון שלא היתה יכולה להנשא מִנְהַנְהָ הִפְקֵר נָהֲגוּ בָּהּ – הפקירה
15 עצמה לזנות, והאנשים היו חוטאים בה, וכדי למנוע זאת כפווהו
16 לשחררה, כדי שתוכל להינשא בהיתר.

17 הדרן עלך הבא על הינשואין

18 פרק שביעי – אלמנה לכהן גדול

19 פרק זה עוסק בדיני אכילת תרומה הנוצרים על ידי דיני אישות,
20 פעמים שמחמת הנישואין מותרת האשה לאכול בתרומה, ופעמים
21 שמחמת הנישואין היא נפסלת מלאכול בתרומה. להבנת הדינים
22 שבפרק זה יש להקדים את דיני אכילת התרומה. נאמר בתורה
23 (ויקרא כב ו-א) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בְּכֹהֵן וְשֹׁכֵר לֹא יֹאכַל
24 קֹדֶשׁ, וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן בְּסֹפֹו הוּא יֹאכַל בוֹ וְיִלִּיד בֵּיתוֹ הֵם
25 יֹאכְלוּ בְּלֶחְמֹו, וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתִרְמוֹת הַקֹּדֶשׁ
26 לֹא תֹאכַל, וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִרּוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשִׁפְחָה
27 אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנִיָּה מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בוֹ.
28 ואף אשת הכהן היא בכלל 'קנין כספו' האמור בפסוק שאוכל
29 בתרומה. וכן עבדיו הכנענים ובהמותיו של הכהן אוכלים
30 בתרומה, שאף הם בכלל 'קנין כספו'.

31 אשה שיש לה נכסים ונישאה, ונכסים נכסיה לרשות בעלה, ותיקנו
32 חכמים שהיא יכולה להכניסם לרשותו באופן שתרצה, או כ'נכסי
33 מלוג', כלומר שגוף הנכסים שלה, והבעל רק אוכל את פירותיהם,
34 ואינו חייב באחריותם ואם הוולו היא הפסידה. או כ'נכס צאן
35 ברזל', שגם גוף הנכסים של הבעל, והוא מתחייב שאם התגרש אן
36 תתאלמן יתן לה את שווי הנכסים בשעת הנישואין, ואף אם יחלו
37 או שיאבדו ממנו לגמרי. משנתנו עוסקת בעבדים שהיו שייכים
38 לבת ישראל שנישאה לכהן או לבת כהן שנישאה לישראל,
39 ומבארת מתי הם מותרים בתרומה.

משנה

40 אֶלְמָנָה שֶׁנִּישְׂאָה בְּאִסּוּר לְבָתָן גְּדוּלָּה, או גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה שֶׁנִּישְׂאָה
41 בְּאִסּוּר לְבָתָן הַדְּיוֹט, אם הַכְּנִיסָהּ לוֹ – לבעלה עֲבָדִי מְלוּנָה וְעֲבָדִי
42 'צאן ברזל', דינם חלוק, עֲבָדִי מְלוּנָה לֹא יֹאכְלוּ בְּתִרְמוֹתָהּ, אך עֲבָדִי צֹאן
43 בְּרִזְלָה, יֹאכְלוּ.

44 מבארת המשנה: וְאֵלוּ הֵן עֲבָדֵי מְלוּנָה, עבדים שגופם נשאר בבעלות
45 האשה, שֵׁאֵם מֵתוֹ, מֵתוֹ לָהּ – ההפסד של האשה, וְאֵם הוֹתִירוֹ –
46 התייקרו, הוֹתִירוֹ לָהּ – הרווח שלה, לפי שהקרן שלה, והבעל רק
47 אוכל את פירותיהם, וְאֵם עַל פִּי שְׂחָוָה – הבעל חייב בְּמִזְוִנוֹתָהּ של
48 העבדים, מחמת שמעשה ידיהם שלו, מכל מקום כיון שהגוף שייך
49 לאשה הֲרִי עבדים אֵלוּ לֹא יֹאכְלוּ בְּתִרְמוֹתָהּ, שהרי האשה עצמה
50 אינה אוכלת בתרומה, ואף שהיא נשואה לכהן, מכל מקום כיון
51 שנישואין אלו באיסור הן ונתחללה בהם, אינה אוכלת בתרומה,
52 וכבש שהיא אינה אוכלת בתרומה כך עבדיה אינם אוכלים
53 בתרומה.

54 וְאֵלוּ הֵן עֲבָדֵי צֹאן בְּרִזְלָה, עבדים שהכניסה האשה לבעלה והם
55 שייכים לגמרי לבעל, שֵׁאֵם מֵתוֹ, מֵתוֹ לוֹ – ההפסד של הבעל, וְאֵם
56 הוֹתִירוֹ, הוֹתִירוֹ לוֹ – הרווח לבעל, לפי שקיבל עליו בשעת
57 הנישואין אחריות על נכסים אלו, שאם ימות או יגרשה ישלם לה
58 הנישואין אחריות על נכסים אלו, שאם ימות או יגרשה ישלם לה

59 את שויים כפי שהיה בעת הנישואין, אף אם ימותו או יחלו, והואיל
60 והוא חייב בְּאִחְרִיּוֹתָהּ, הם נחשבים כשלו, וְהֲרִי עבדים אֵלוּ יֹאכְלוּ
61 בְּתִרְמוֹתָהּ.

62 המשנה דנה עתה בדין העבדים באופן של נישואי היתר: בַּת
63 יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּישְׂאָה לְבָתָן וְהַכְּנִיסָהּ לוֹ עֲבָדִים, בֵּין עֲבָדֵי מְלוּנָה וְבֵין עֲבָדֵי
64 צֹאן בְּרִזְלָה, הֲרִי אֵלוּ יֹאכְלוּ בְּתִרְמוֹתָהּ, כיון שהאשה עצמה אוכלת
65 בתרומה, וממילא אף עבדי המלוג, שנחשבים כעבדיה, אוכלים
66 בתרומה. וכל שכן עבדי צאן ברזל, שנחשבים כעבדי הבעל,
67 אוכלים בתרומה כמותו. וְכֹהֵן שֶׁנִּישְׂאָה לְיִשְׂרָאֵל וְהַכְּנִיסָהּ לוֹ
68 עֲבָדִים, בֵּין עֲבָדֵי מְלוּנָה וְבֵין עֲבָדֵי צֹאן בְּרִזְלָה, הֲרִי אֵלוּ לֹא יֹאכְלוּ
69 בְּתִרְמוֹתָהּ, כיון שהאשה עצמה אינה אוכלת בתרומה לאחר
70 שנישאה לישראל, ואף הבעל הישראלי אינו אוכל בתרומה,
71 ממילא אף עבדיהם אינם אוכלים בתרומה.

גמרא

72 שנינו במשנה: אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט,
73 הכניסה לו עבדי מלוג וכו' לא יאכלו בתרומה. תמזה הגמרא: וְכִי
74 כך הוא הדין, שְׁעֲבָדֵי מְלוּנָה לֹא יֹאכְלוּ בְּתִרְמוֹתָהּ, אֶמָּא, לָהֲנִי – נחשב
75 אותם בְּקִנְיָנָהּ של כהן שְׁקִנְיָהּ קִנְיָן, שהרי האשה היא 'קנינו' של
76 הכהן, והעבדים קנויים לה, וְקִנְיָנָהּ שֶׁקָּנָה קִנְיָן, אוכל בתרומה.
77 ומוביחה זאת הגמרא: דְּתַנִּינָא, מִנֵּין לְבָתָן שֶׁנִּישְׂאָה אִשָּׁה וְקָנָה ו-או
78 קָנָה עֲבָדִים, שִׁיאֲכְלוּ בְּתִרְמוֹתָהּ, שְׁנֶאֱמַר (ויקרא כב יא) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה
79 נֶפֶשׁ קִנְיָן בְּסֹפֹו הוּא יֹאכַל בוֹ, והיינו שקנינו של הכהן אוכל
80 בתרומה, בֵּין אִשְׁתּוֹ וְבֵין עֲבָדָיו. וְמִנֵּין לְאִשָּׁה – בת ישראל הנשואה
81 לכהן שְׁקִנְיָתָהּ עֲבָדִים מִנְכָּסֵי מְלוּנָה, וְכֵן לְעֲבָדָיו של הכהן שְׁקִנְיָנָהּ
82 עֲבָדִים, שְׁעֲבָדִים אֵלוּ יֹאכְלוּ בְּתִרְמוֹתָהּ, שְׁנֶאֱמַר וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ
83 קִנְיָן בְּסֹפֹו הוּא יֹאכַל בוֹ, ויכלה התורה לכתוב רק וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה
84 נֶפֶשׁ הוּא יֹאכַל בוֹ, והיינו יודעים שאשת כהן ועבדיו אוכלים
85 כהן שְׁקִנְיָתָהּ קִנְיָן, אותו קנין גם כן אוֹכַל בתרומה, ודורשים את
86 הפסוק כאילו נכתב וְכֹהֵן, כִּי יִקְנֶה קִנְיָן בְּסֹפֹו נֶפֶשׁ, הוא יאכל בו,
87 כלומר, אם קנין כספו של כהן, שהם אשתו או עבדו, קנו נפש
88 אחרת, והיינו עבד, אף אותו עבד אוכל בתרומה. ואם כן קשה,
89 מדוע אמרה המשנה שאין עבדי מלוג אוכלים בתרומה, והרי אף
90 שהם עבדי האשה, מכל מקום האשה היא קנינו של כהן שקנתה
91 קנין, ויש להחזיר לעבדיה לאכול בתרומה.
92 מתרצה הגמרא: כָּל הָאוֹכֵל בַּעֲצָמָה, מֵאֲכִיל לְאַחֲרִים, ולכן בדרך
93 כלל אשה או עבד של כהן מאכילים את עבדיהם בתרומה, אבל
94 כָּל שֹׁאֵין אוֹכֵל בַּעֲצָמָה, אֵינוֹ מֵאֲכִיל לְאַחֲרִים, ולכן במשנתנו
95 שהאשה היא גרושה או חלוצה ופסולה לכהן, ואינה אוכלת
96 בַּעֲצָמָה, ממילא אף עבדי המלוג שלה אינם אוכלים.

97 מקשה הגמרא: וְלֹא – וכי לא מצאנו שיש מי שאינו אוכל בתרומה
98 בַּעֲצָמָה ובכל זאת מאכיל את האחרים, וְהֲרִי כהן עֶרֶל וְכֵן כָּל
99 הכהנים הַמְּטָמִים, שִׁיאֵין אוֹכְלִין בתרומה, כמבואר להלן (ע), ובכל
100 זאת שנינו במשנה (ע) שהם מֵאֲכִילִין לְנִשְׁיָהֶם ולעבדיהם. מתרצה
101 הגמרא: הֵתֵם, בכהן ערל או טמא, שוֹמְיָיו כְּאֵם לָהּ – 'פיהם כואב
102 להם', כלומר, הם דומים לכהן שאינו אוכל תרומה מחמת כאב
103 בפיו, שבדאי יכול להאכיל את קנינו בתרומה, ואף אלו מצד
104 עצמם יכולים לאכול, אלא שהם צריכים לתקן עצמם במילה או
105 טבילה, ולכן מאכילים הם את קניניהם, אבל גרושה או חלוצה
106 הנשואה באיסור לכהן, הרי היא חללה, ונפסלה לעולם מאכילת
107 תרומה, ולכן אינה מאכילה את קניניה.

108 ממשכה הגמרא ומקשה: וְהֲרִי מִמֶּנּוּ, שִׁיאֵין אוֹכֵל, וּמֵאֲכִיל. כלומר,
109 הדין הוא שבת ישראל שנישאה לכהן והתאלמנה, אם יש לה רוע
110 מהכהן הרי היא אוכלת בתרומה, ומבואר במשנה להלן (עט) שאם
111 הזרע שיש לה מהכהן הוא ממזר, כגון שבתה מהכהן נישאה
112 לממזר וילדה בן, ומתה בתה, והזרע שנשאר לה מהכהן הוא נכדה
113 הממזר, אוכלת היא בתרומה מכחו. הרי אף שאין הממזר עצמו
114 אוכל תרומה, שהרי הוא בן ישראל והוא זר, מכל מקום הוא גורם

42 הַשָּׁמַיִם – עתה, שמת בעלי, תִּדְרִי לִי לְמִילְתִּיהָ כַּמְיָתָא – יחזור עֲבָדִי
 43 לדינם הראשון, שיאכלו בתרומת בית אבי, כפי שהיה בפעם
 44 הראשונה שהתאלמנה, שאכלו עֲבָדִי בתרומה. ומבאר הגמרא
 45 את טעונה: וְהִיא לֹא יָדְעָה, שיש חילוק בין המקרים, מִדְּמִיָּקְרָא –
 46 בתחילה, כשהתאלמנה מבעלה הראשון, לֹא שָׁוִיתָה לְנִפְשָׁה חֻלְלָה
 47 – לא היתה חללה, ולכן חזרה לבית אביה לאכול בתרומה, ואף
 48 עבדיה עימה. אבל הַשָּׁמַיִם – עתה, שנישאת לכהן גדול באיסור,
 49 שָׁוִיתָה לְנִפְשָׁה חֻלְלָה – נעשתה חללה, ואינה יכולה לאכול
 50 ולהאכיל את עבדיה תרומה, אף שהיא בת כהן. ומה שאכלו
 51 עבדיה בתרומה בחיי בעלה, אף שבאותו זמן כבר היתה חללה,
 52 זהו רק מחמת שהיו קנין קנינו של כהן, ואילו עתה שמת בעלה
 53 ואינה נחשבת כקנינו, וממילא אין עבדיה קנין קנינו, אסורים
 54 בתרומה. וכדי שלא תבוא לטעות בטעות זו, אסרו את עבדיה
 55 בתרומה אף כשבעלה חי.
 56 מקשה הגמרא: תִּינָח – מוכן מה שגזרו בַּלְמִנָּה בְּהֵנָּה – בת כהן,
 57 שכיון שקודם שנישאה לכהן גדול היו עבדיה אוכלים בתרומה,
 58 יש לחוש שתאכלים אף אחר מיתת בעלה, אך בַּלְמִנָּה שהיא פֶּת
 59 וְשָׂרָאֵל שנישאה לכהן גדול, שבפעם הראשונה שהתאלמנה לא
 60 אכלו עבדיה בתרומה, מֵאֵי אִיָּבָא לְמִיָּמֵר – מדוע אסרו על עבדיה
 61 לאכול בתרומה בחיי בעלה, והרי כיון שקודם נישואיה לכהן לא
 62 אכלו עבדיה, היא יודעת שאינם אוכלים בתרומה אלא מחמת
 63 נישואיה לכהן, ולא תבא להורות לעצמה היתר להאכילם
 64 בתרומה אחר מותו. מתרצת הגמרא: בַּלְמִנָּה וְשָׂרָאֵל לֹא פְּלִיגי רַבָּנִין –
 65 לא חילקו חכמים בין אלמנה בת כהן לאלמנה בת ישראל, ובין
 66 שבעבדי אלמנה בת כהן יש טעם לאסור, לכן אמרו שכל
 67 האלמנות אסורות להאכיל את עבדי המלוג שלהם.
 68 נֶכְסֵי צֶאֱן בְּרוֹל? והם נכסים שהאשה מכניסה לבעלה בעת
 69 הנישואין, והוא כותב לה בכתובה שכשתתגרש או תתאלמן יפרע
 70 לה את שוים כמו שהיו בשעת הנישואין, בין אם יחלו ובין אם
 71 יתייקרו. הגמרא מבררת האם בעת הגירושין יכולה האשה לתבוע
 72 את הנכסים עצמם, או שהבעל נוטל את הנכסים בעל כרחו ונותן
 73 לה את שוים.
 74 אִתְּמַר, הַמִּנְכָּסִים שׁוּם לְבַעֲלָהּ – אשה ששמה את נכסיה בשעת
 75 הנישואין והכניסתם לבעלה, ועתה כשהם מתגרשים יש ביניהם
 76 דין ודברים, הִיא אוֹמֶרֶת בְּלִי אֲנִי נִמְלֶלֶת – רצוני ליטול את הכלים
 77 עצמם שהכנסתי לך, ולא את שוים, וְהוּא אוֹמֵר דְּמִים אֲנִי נֹתֵן –
 78 רצוני לשלם את דמי הכלים, וליטול אותם לעצמי, שהרי מעת
 79 שכתבם בכתובה הן באחריות, וחייבו הוא רק לשלם לה את
 80 דמיהם, והספק הוא הַדִּין עִם מִי.
 81 מביאה הגמרא מחלוקת בדן זה: רַב יְהוּדָה אָמַר,

1 לאם אמו לאכול בתרומה. ומוכח שאף מי שאינו אוכל, מאכיל.
 2 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּינָא, כלל זה שתירצנו, שהאוכל מאכיל,
 3 לְקִנְיָ אוֹכֵל מאכיל קָאָמַר, כלומר, דווקא מי שאוכל מחמת שהוא
 4 קנין, נאמר בו חילוק זה, שאם הוא קנין של כהן ואִכָּל בעצמה,
 5 הרי הוא גם מֵאִכָּל לאחרים הקנינים לו, שהם קנין קנינו של הכהן,
 6 אך קנין של כהן שֵׁאִינוּ אוֹכֵל בעצמו, אף אִינוּ מֵאִכָּל בעבדיו. ולכן
 7 אשת כהן שהיא קנינו, שנתחללה ומומחה כן אינה אוכלת בעצמה
 8 תרומה, אינה מאכילה את עבדיה. אך ממזר מאכיל את אם אמו
 9 בתרומה אף שהוא עצמו אינו אוכל, כיון שאין הוא נחשב קנין,
 10 אלא זרע כהן, ומכחו יכולה לאכול אם אמו.
 11 הגמרא מביאה עתה תירוץ נוסף לקושיא הראשונה, מדוע אין
 12 עבדי מלוג אוכלים בתרומה, והרי הם קנינו שקנה קנין שאמרו
 13 בברייתא שאוכלים, וְרַבָּא אָמַר, באמת מִדְּאִוִּיָּיתָא עבדי מלוג של
 14 אשת כהן חללה מִיָּכָל אִכָּל – אוכלים בתרומה, אף שהאשה
 15 עצמה אינה אוכלת, ומה שאמרו במשנה שלא יאכלו, רַבָּנִין הוּא
 16 הַדְּוִרִי בְּהוּ – גזירת חכמים היא שלא יאכלו עבדיה בתרומה, כְּדִי
 17 שְׁתֵּאֱמַר האשה לעצמה, אֲנִי בעצמי אֵינִי אוֹכֵלֶת בתרומה, וכן עֲבָדִי
 18 אֵינִי אוֹכֵלִים, וזֶה הִיא אֲצִלָּה – הריני נחשבת כזונה אצלם, הֲלָכָה אֵתִי
 19 לְאִפְסָקָה – ומתוך כך יבואו לידי קטטה, ויגרשנה.
 20 הגמרא מביאה תירוץ דומה: רַב אֲשִׁי אָמַר, באמת מן התורה עבדי
 21 מלוג של כהנת חללה אוכלים בתרומה, וכדברי רבא, והטעם
 22 שאמרו חכמים שלא יאכלו בתרומה, זו וְיִזְדֶּה שָׁמָּה תֵּאֱכֹל אותם
 23 האשה תרומה לְאַחֵר מִיָּתָהּ של הכהן, ובאותה שעה אינה קנינו
 24 ואסור לה להאכיל את עבדיה תרומה.
 25 תמדה הגמרא: אֵלֵּא מַעֲתָה, שאנו חוששים שמא תאכילם לאחר
 26 מיתתו, אם כן אף פֶּת וְשָׂרָאֵל שֵׁנִישָׁאֵת לְכַהֵן בהיתר לֹא תֵּאֱכֹל את
 27 עבדי המלוג שלה בתרומה. וְיִזְדֶּה שָׁמָּה תֵּאֱכֹל אותם לְאַחֵר מִיָּתָהּ
 28 של בעלה חללה, כשאין לה זרע ממנו, שאז היא ועבדיה אסורים
 29 בתרומה, ובמשנתנו מבואר לא כן, אלא בת ישראל הנשואה
 30 לכהן מאכילה את עבדי המלוג שלה בתרומה.
 31 מביאה הגמרא את הביאור באופן אחר: אֵלֵּא אָמַר רַב אֲשִׁי, החשש
 32 הוּא בַּלְמִנָּה בְּהֵנָּה – בת כהן, שהיתה נשואה באיסור לכהן גדול,
 33 והתאלמנה שוב וחזרה לבית אביה, שגלגיה יש חשש תֵּאֱכֹל
 34 לְאוֹרֵי – שתבוא להורות היתר לעצמה להאכיל את עבדיה
 35 בתרומה אף אחר מיתת בעלה, שתסבור כך, הרי מִעִיקְרָא –
 36 מתחילה, קודם שנישאתי לכהן גדול זה, כשהייתי אלמנה, אִכָּלִי
 37 בְּתְרוּמָה דְּבִי נִשָּׂא – אכלו עֲבָדִי בתרומת בית אבי, כיון שהיא בת
 38 כהן, ובת כהן שהתאלמנה ואין לה זרע חוזרת לבית אביה לאכול
 39 בתרומה, ואף עבדיה אוכלים בתרומה, ואחר כך אִינְקְבִי לִיהִי לְהֵאִי
 40 – נישאתי לבעל זה, שהוא כהן גדול, ואף שהייתי אסורה עליו
 41 אִכָּלִי בְּתְרוּמָה דְּנִבְרָאִי – אכלו עֲבָדִי בתרומת בעלי הכהן, ואם כן

במות דף סו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קפז

61 בְּרֹל, הרי הם יוצאין לחירות כִּשְׁן וְעֵין לֹאִישׁ – לבעל, שאם סימא
 62 הבעל את עין העבד או הפיל את שינו הרי העבד יוצא לחירות,
 63 כיון שהוא נחשב כבעליו, אֵכָל לֹא לֹאִשָּׁה, שאינם יוצאים לחירות
 64 מחמתה אם סימתה את עינו או הפילה את שינו. ומבואר בברייתא
 65 שהבעל הוא נחשב כבעלים על העבד ולא האשה, והיינו כדברי
 66 רבי אמי. ממשיכה הגמרא: וּתְנִינָא בְּתוּתָה דְּרַב יְהוּדָה, שהדין עמה,
 67 שכך שנינו בברייתא, הַמְּכַנְסֵת שׁוּם לְבַעְלָהּ – אשה שהכניסה
 68 לבעלה בנישואיה נכסי צאן ברזל, שהבעל חייב באחריותם, אִם
 69 רָצָה הַפֶּעַל לְמַכּוֹר את הנכסים הללו, לֹא יִמְכּוֹר, כדי שאם יגרשנה
 70 תוכל ליטול אותם. מוסיפה הברייתא: וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אִפְּלוּ אִם
 71 הבעל הַכְּנִים לָהּ שׁוּם מַשְׁלוֹ – שֶׁשָּׁם שדה אחת משלו, שתהיה שדה
 72 כנגד הנכסי צאן ברזל שהכניסה לו, וייוחד לה את אותה שדה
 73 תמורתם, ואחריות שדה זו היא על כל נכסיו, אִם רָצָה הַפֶּעַל
 74 לְמַכּוֹר את אותה שדה, לֹא יִמְכּוֹר, שכיון שייוחד שדה זו תמורת
 75 נכסי צאן ברזל, דינה כנכסי צאן ברזל עצמם, שאינו יכול למכורם.
 76 מְכַרְוֵה שְׁנֵיהֶם לַפְּרִיָּסָה – אם מכר אחד מהם נכסי צאן ברזל שלא
 77 מדעת השני, בין הבעל ובין האשה, לצורך מזונות, זֶה הֵיךְ מַעֲשֶׂה
 78 שבה לַפְּנֵי שְׁמַעוֹן בֶּן מִלְכָּאֵל, וְאִמֵּה, שאם מכר הבעל את
 79 הנכסים שלא מדעת אשתו, לֹא רק שהאשה יכולה להוציא מיד
 80 הלקוחות, אלא אף אם מתה האשה בחייו והוא יורשה, הַפֶּעַל
 81 עצמו מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת, שכיון שמכר ללא דעתה בידה לבטל
 82 את המקח, וכיון שנשארו הנכסים של האשה הרי הבעל יורש את
 83 כוחה ויכול להוציאם מהלקוחות. הרי מבואר בברייתא שאין
 84 הבעל יכול למכור נכסי צאן ברזל, כדי שאם יגרשנה תוכל האשה
 85 לגבותם, וכדברי רבי יהודה, שנכסי צאן ברזל אינם קנויים לבעל,
 86 והאשה יכולה לגבות את הנכסים עצמם לאחר שתתגרש או
 87 תתאלמן.
 88 הגמרא מבררת את פסק ההלכה בענין זה: אִמֵּר רַבָּא, אִמֵּר רַב
 89 נַחֲמָן, הִלְכָה בְּרַב יְהוּדָה שהדין עמה, וכשמת בעלה או גרשה
 90 נוטלת האשה את הנכסים עצמם. אִמֵּר לִיה רַבָּא לְרַב נַחֲמָן, וְהִתְנִינָא
 91 בְּתוּתָה דְּרַבִּי אֲמִי – והרי שנינו בברייתא שהובאה לעיל כדברי רבי
 92 אמי, ומדוע פסקת כרב יהודה. השיב לו רב נחמן: אֵף עַל גַּב דְּתִנִּינָא
 93 בְּתוּתָה דְּרַבִּי אֲמִי, מכל מקום מִסְתַּבְּרָא מַעֲשֶׂא – נראה יותר טעמו
 94 דְּרַב יְהוּדָה, שהדין עמה, ששום שֶׁכֶת בֵּית אֲבִיָּה.
 95 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: הִיא אִיתְתָּא דְּעִיָּלָה לִיה לְגַבְרָא
 96 אֲצִטְלָא דְּמִילְתָּא בְּתוּבָתָה – מעשה באשה שהכניסה לבעלה
 97 טלית של צמר נקי, כנכסי צאן ברזל. שֶׁכֶּבֶד – מת הבעל, שְׁקִלָּהּ
 98 יְתָמִי וּפְרִסְתָּהּ אִמִּיתָנָא – לקחו היתומים את הטלית והשתמשו בה
 99 כתכריכים לאביהם המת, וכעת רוצה האשה ליטול את הטלית
 100 לעצמה, כנכסי צאן ברזל. אִמֵּר רַבָּא, קִנְיָה מִיתָנָא – קנה המת את
 101 הטלית, שנעשתה כתכריכים למת ואסור בהנאה, ואינה יכולה
 102 ליטול את הטלית, אלא יתנו לה דמיה.
 103 מקשה הגמרא: אִמֵּר לִיה נֶאֱמָר בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף בְּרִיה דְּרַבָּא לְרַב
 104 בְּהִנָּא, מוכח מדברי רבא שהיוורשים הם הבעלים של הטלית,
 105 שמחמת כן יכלו לאסרה בהנאה, שאם לא כן אין אדם יכול
 106 לאסור דבר שאינו שלו, והיינו כדברי רבי אמי שנכסי צאן ברזל
 107 שייכים לבעל ולכן כשמת ירשוהו בניו, וְקָשָׁה, הֵאֱמַר רַבָּא אִמֵּר רַב
 108 נַחֲמָן, הִלְכָה בְּרַב יְהוּדָה שהדין עמה, וכמו שהתבאר לעיל.
 109 מתרצת הגמרא: אִמֵּר לִיה רַב כְּהֵנָא, מִי לֹא מוֹדָה רַב יְהוּדָה לרבי
 110 אמי, דְּמְחֻסַּר גִּבְיִינָא – שנכסי צאן ברזל הם מחוסרי גביה מהבעל,
 111 כלומר, אף שהאשה יכולה לגבות את הנכסים עצמם אפילו בעל
 112 כרחו של הבעל, מכל מקום קודם שתגבה אותם הרי הם של
 113 הבעל, וּבִינָן דְּמְחֻסַּר גִּבְיִינָא, בְּרִשְׁתִּיהָ קָאִי – עומדים הנכסים
 114 ברשות הבעל, וכשמת הבעל ירשוהו היתומים, ולכן בכוחם
 115 לאסור את הטלית בהנאה על ידי שהשתמשו בה כתכריכים למת.
 116 מוסיפה הגמרא: וְרַבָּא, שאמר שאין האשה יכולה ליטול את
 117 הטלית לאחר שנאסרה בהנאה, אף שהיא משועבדת לה, אמר כן
 118 לְמַעֲמֵיהּ – לפי שיתנו, דְּאִמֵּר רַבָּא, הִקְדֵּשׁ – לזה שהקדיש את
 119 הנכסים קדושת הגוף, וכן חָמִין – נגרי שהלוח לישראל ושיעבר לו
 120 הישראל את חמצו ועבר הפסח,

1 הדין עִמָּה, ונטולת את הכלים ואין הבעל יכול לדחותה במעות.
 2 וְרַבִּי אֲמִי אָמַר, הדין עִמָּה, שיכול לתת לה מעות וישארו הנכסים
 3 שלו.
 4 מבארת הגמרא במה נחלקו: רַב יְהוּדָה אָמַר הדין עִמָּה, מִשּׁוּם שֶׁכֶּב
 5 בֵּית אֲבִיָּה, ששבח הוא להם שאותם כלים שהביאה מבית אביה
 6 נשארים ברשותה, ולכן ידחה תני – הנכסים ברשותה ונטולת אותם
 7 כשמת בעלה או מגרשה. רַבִּי אֲמִי אָמַר שְׁהָדִין עִמָּה, בֵּין דְּאִמֵּר מִר
 8 במשנתנו שאם מָתוּ עבדי צאן ברזל מָתוּ לוֹ – ההפסד של הבעל,
 9 וְאִם הוֹתִירוּ – התייקרו העבדים, הוֹתִירוּ לוֹ – הרווח לבעל, והואיל
 10 וְהָיִיב בְּתַרְוּתָהּ יִאֲבֹל בְּתַרְוָמָהּ, ומוכח מכך שאוכלים בתרומה
 11 שהם עבדי הבעל, ולכן אף כשנתאלמנה או נתגרשה אינה נוטלת
 12 את הנכסים, אלא רק את דמיהם.
 13 דוחה הגמרא את ראיית רבי אמי: אִמֵּר רַב סְפָרָא, מִי קִתְּנִי – וכי
 14 שנינו במשנה שהעבדים אוכלים בתרומה הואיל ו'תן שְׁלוֹ', והרי
 15 הואיל ו'תניב בְּתַרְוּתָהּ' קִתְּנִי, שמחמת כן יש להם דין של קנינו,
 16 וְלִעֻלָּם לֹאֹ דְיִידִיה נִינְהוּ – אך באמת יתכן שאינם שלו ממש, ואם
 17 מת הבעל לא גירשה האשה נוטלתם.
 18 הגמרא מנסה ליישב את ראיית רבי אמי. תמזה הגמרא על
 19 הדחיה: וְכִי כָל הֵיכָא דְּתִיב הִכָּה בְּתַרְוּתָהּ הֵם נחשבים כקנינו
 20 וְאִבְלִי בְּתַרְוָמָהּ, שמחמת כן אתה סבור לומר שעבדים אלו אוכלים
 21 בתרומה אף שהם שייכים לאשה, רק מחמת שהבעל חייב
 22 באחריותם, וְהִתְנִין (תרומות פ"א מ"ט), יִשְׂרָאֵל שֶׁשֶּׁכֶר פָּרָה מִכֶּהֱ, הרי
 23 זֶה וְיִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכֵר וְאִבְלִינָה בְּרִשְׁתִּיהָ תְּרֻמָּה, כיון שגוף הפרה
 24 שייך לכהן, ובהמת כהן אוכלת בתרומה, אך בְּהֵן שֶׁשֶּׁכֶר פָּרָה
 25 מִיִּשְׂרָאֵל, אֵף עַל פִּי שְׁמוֹנוֹתֶיהָ עֲלִיו – על הכהן, לֹא יִאֲבִילָנָה בְּרִשְׁתִּיהָ
 26 תְּרֻמָּה, כיון שגוף הפרה של ישראל. ומוכח שאף שפרה השכורה
 27 לכהן והוא חייב באחריותה אינה אוכלת בתרומה, ועל כרחך
 28 הטעם שעבדי צאן ברזל אוכלים בתרומה אינו משום אחריות
 29 אלא משום שהם של הבעל לגמרי, וכדברי רבי אמי ש'הדין עמו'.
 30 דוחה הגמרא: וְתַסְבֵּרָא – וכי הנך סובר שהאחריות שיש לכהן
 31 השוכר פרה דומה לאחריות שיש לבעל על נכסי צאן ברזל, והרי
 32 אין הדברים דומים, נְהִי נָפִי – אמנם כן הוא, והשוכר מְחִיב בְּגִנְיָה
 33 וְאִבְדָּה של הפרה, אך בְּאִוְסְרִיהָ של הפרה, בְּכִחְשָׁה – אם הוכחשה,
 34 וְכִן בְּנִפְתָּח דְּמִיָּה – אם הוזלו דמיה, מִי מִתְּיִיב – וכי הוא חייב, והרי
 35 אינו חייב באחריות הדברים הללו, ולכן אין הפרה נחשבת כקנינו
 36 כלל ואסורה בתרומה. אך נכסי צאן ברזל עומדים באחריות הבעל
 37 לגמרי, והוא מפסיד אם הוזלו, הוכחשו או נאנסו, ולכן הם
 38 נחשבים קנינו ואוכלים בתרומה.
 39 ממשיכה הגמרא: הָא לֹא דְּמִיָּא – אין לדמות את הדין של נכסי צאן
 40 ברזל אֲלֵא לדין האמור בפי'א של המשנה בתרומות, שכך שנינו
 41 בה, יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם פָּרָה מִכֶּהֱ – ישראל ששכר פרה מכהן וְשָׁמוּ את
 42 שויה, והתחייב הישראל להחזיר לו כשויו זה, ואף אם תכחש
 43 או תאנס או יוזלו כל הפרות שבעולם ישלם למשכיר כפי שומתה
 44 בעת ההשכרה, לֹא יִאֲבִילָנָה הישראל בְּרִשְׁתִּיהָ תְּרֻמָּה, כיון
 45 שאחריות זו שקיבל הישראל על עצמו מחשיבה את הפרה כאילו
 46 היא שלו, ואסורה בתרומה. אֵכָל בְּהֵן שֶׁשָּׁם פָּרָה מִיִּשְׂרָאֵל, יִאֲבִילָנָה
 47 בְּרִשְׁתִּיהָ תְּרֻמָּה, כיון שקבלת האחריות על ידי הכהן מחשיבה את
 48 הפרה כשלו, אף שבסוף השכירות היא חוזרת לבעליה כמות
 49 שהיא אם לא נפחתה. ובדומה לכך יהא הדין לגבי עבדי צאן
 50 ברזל, אם שהם חוזרים לאשה כמות שהם, מכל מקום כיון שהבעל
 51 חייב באחריותם הרי הם קנינו ואוכלים בתרומה. ושוב אין ראייה
 52 ממשנתנו לדברי רבי אמי שעבדי צאן ברזל שייכים לבעל כיון
 53 שהטעם שעבדי צאן ברזל אוכלים בתרומה הוא משום שהבעל
 54 חייב באחריותם ולא משום שהם שלו.
 55 הגמרא מביאה ברייתות שנחלקו במחלוקת אמוראים זו: יְתִיב
 56 וְיִשְׁבּוּ בְּרַב יוֹסֵף בְּשִׁלְתִּי פְּרִיָּה דְּרַב נַחֲמָן – כשסיים רב נחמן
 57 את הדרשה, וְתִיב יְקָאֲמָרִי – וישבו ואמרו, תִּנִּינָא בְּתוּתָה – שנינו
 58 ברייתא כדבריו דְּרַב יְהוּדָה, שהדין עמה, וְתִנִּינָא בְּתוּתָה – ושנינו
 59 ברייתא כדבריו דְּרַבִּי אֲמִי, שהדין עמו.
 60 מבארת הגמרא: תִּנִּינָא בְּתוּתָה דְּרַבִּי אֲמִי, שנינו בברייתא, עֲבָדִי צֹאן